

NGO rapporter

1. Human Rights Watch

The United States' "Disappeared": The CIA's Long-Term "Ghost Detainees"

Rapporten fra Human Rights Watch (HRW), der blev udgivet den 12. oktober 2004, indeholder en meget skarp kritik af den påståede amerikanske praksis med "forsvindinger", som i rapporten sidestilles med metoder, der mest har været kendt i Nazityskland og fra tidligere latinamerikanske diktaturer. Rapporten navngiver 11 ledende al-Qaeda-terrorister, som organisationen siger, at CIA holder hemmeligt indespærret. Blandt de indespærrede – "forsvundne" – nævner rapporten Khalid Shaikh Mohammed, der var en af hovedarkitekterne bag angrebet på USA 11. september 2001. Derudover har CIA – ifølge HRW – fanget Abu Zubayda, der er en af Osama bin Ladens mest betroede mænd. Ifølge rapporten er Khalid Shaikh Mohammed og flere af de andre blevet tortureret. Ifølge HRW er der tale om en udbredt strategi som USA bruger i konflikten med al-Qaeda. HRW erkender dog, at den ikke selv har kilder til de 11 "forsvundnes" skæbne, og at rapporten alene bygger på oplysninger fra medierne. USA har dog tidligere bekræftet, at i hvert fald 6 af de 11 omtalte mænd er i amerikansk varetægt, men myndighederne ville på daværende tidspunkt ikke oplyse, hvor de er og under hvilke forhold.

Still at Risk: Diplomatic Assurances No Safeguard Against Torture

HRW fordømmer i rapporten fra april 2005 den – i flere vestlige lande – påståede stadig mere udbredte praksis med at overføre terrormistænkte til nationer, der praktiserer tortur – og siden gøre brug af de informationer, der blev tilvejebragt med sådanne metoder. Rapporten gennemgår konkrete sager om udlevering vedrørende USA, Canada, Sverige, Storbritannien, Nederlandene, Østrig og Tyrkiet. Specifikt kritiseres den britiske regering for at gennemføre en "udvisning uanset omkostningerne"-politik for at overvinde problemet med at overvåge formodede terrormistænkte, når der ikke er tilstrækkelige beviser til at retsforfølge dem i Storbritannien. HRW retter samtidig en skarp kritik imod USA for at have indført en praksis, der kendes som "ekstraordinær overdragelse", hvor mistænkte sendes til lande, som benytter tortur, med det formål at tilvejebringe tilståelser eller andre oplysninger. Disse informationer videregives herefter til de amerikanske efterretningstjenester. Rapporten gør gældende, at dusinvis af terrormistænkte med magt bliver deporteret fra vestlige nationer til lande som Syrien, Algeriet, Egypten og Usbekistan, der kun afgiver "spinkle" diplomatiske forsikringer om, at fangernes menneskerettigheder vil blive respekteret. Mange af de pågældende mistænkte har siden hævdet at være blevet udsat for tortur.

Rapporten dokumenterer endvidere – ifølge HRW -, at vestlige regeringer, herunder navnlig USA, Canada, Storbritannien og Holland, i stigende grad søger at opnå forsikringer om human behandling for at kunne overføre terrormistænkte til stater, som notorisk er kendt for at praktisere tortur. De amerikanske myndigheder havde på tidspunktet for denne rapport erkendt, at der havde fundet overførsel sted af et ikke nøjere oplyst antal mistænkte til lande,

hvor tortur udgør et alvorligt menneskerettighedsproblem. Rapporten konstaterer, at man fra amerikansk side samtidig insisterede på, at de forinden havde opnået de nødvendige diplomatiske forsikringer. De britiske myndigheder henviser også til sådanne forsikringer. HRW fremsætter en række anbefalinger til regeringer, FN, EU og Europarådet. Blandt andet anbefaler HRW alle regeringer at bekræfte deres forpligtelse til ikke at udvise personer til lande, hvor der er risiko for tortur. Regeringerne bør også sikre personers adgang til at anfægte en beslutning om udlevering ved et uafhængigt tribunal. I forhold til Europarådet anbefaler HRW ministerkomitéen at afslå vedtagelsen af Konventionen om forebyggelse af terrorisme, medmindre der sker en revision, således at udlevering af personer kan afslås i sager, hvor der er risiko for tortur.

Black Hole: the Fate of Islamists Rendered to Egypt

Rapporten fra maj 2005 gennemgår konkrete sager om udlevering af personer til Egypten, herunder USA's rolle i forbindelse med udleveringerne. Det nævnes bl.a., at praksis for udlevering af personer opstod i midt 90'erne. I rapporten fremsætter HRW anbefalinger til den egyptiske regering, der har fokus på forbedring af tilbageholdte personers rettigheder. HRW anbefaler, at medlemsstaterne i den arabiske liga ikke udleverer fanger til Egypten, før Egypten har ophørt med sin praksis for tortur. Tilsvarende anbefaling fremsættes også til USA, EU og det internationale samfund samtidig med en anbefaling om tæt overvågning af overholdelsen af menneskerettigheder i forbindelse med assistance i relation til militær, sikkerhed og bekæmpelse af terrorisme.

Twelve Steps to End Renditions and Secret Detentions in Europe

Denne fælles erklæring af 26. juni 2006 fra Amnesty International, Human Rights Watch, the International Commission of Jurists, og Association for the Prevention of Torture, indeholder - på baggrund af Dick Marty's rapport til Europarådets Parlamentariske Forsamling - 12 "forholdsregler" med henblik på at stoppe ulovlige fangeudvekslinger og hemmelige tilbageholdelser. Anbefalingerne omfatter blandt andet iværksættelse af nationale undersøgelser, håndhævelse og respekt for forbud mod udlevering af personer til lande, hvor der er risiko for tortur, krav om information vedrørende transport af frihedsberøvede personer, når fly anmoder om at foretage en landing, der ikke er meddelt på forhånd.

Ghost Prisoner: Two Years in Secret CIA detention

Med udgangspunkt i en konkret sag fordømmer HRW i rapporten fra februar 2007 amerikansk anvendelse af hemmelig tilbageholdelse, hvor fangen afskæres fra kommunikation, og hvor der sker afhøring under tvang. I rapporten redegør HRW for historikken i forhold til CIA's tilbageholdelsesfaciliteter, herunder i Thailand, Afghanistan samt i de østeuropæiske lande. HRW anbefaler, at USA ophører med sit særlige CIA program for tilbageholdelse og afhøring og offentliggør identiteter og opholdssted for personer, der har været tilbageholdt i fængselsfaciliteter styret af CIA. HRW opfordrer øvrige regeringer til at ophøre assistance og samarbejde i forbindelse med CIA tilbageholdelser, afhøringer og udleveringer.

Off the Record: U.S. Responsibility for Enforced Disappearances in the "War on Terror"

I rapporten af 7. juni 2007 har 6 menneskerettighedsorganisationer¹ samlet deres information om 39 personer, der fortsat menes at være tilbageholdt i hemmelige fængsler af USA, selvom Præsident Bush i sin udtalelse af 6. september 2006, hvor præsidenten anerkendte eksistensen af CIA's hemmelige fangeprogram, oplyste, at de hemmelige fængsler var tomme. I rapporten hæfter organisationerne sig ved, at præsidenten i sin udtalelse lod muligheden for at anvende CIA-fangeprogrammerne igen stå åben. I tre af sagerne har personerne, ifølge journalistiske kilder, været tilbageholdt i et hemmeligt fængsel i Polen². Rapporten nævner også, at familiemedlemmer, herunder børn, har været tilbageholdt og i visse tilfælde været udsat for tvang. Rapporten fremsætter blandt andet anbefaling om, at USA stopper brugen af hemmelige fængsler og offentliggør navne og opholdssteder for tilbageholdte personer. Endvidere bør USA iværksætte en straffesag mod disse personer eller frigive dem. I anbefalingerne kritiseres tilbageholdelsen af familiemedlemmer, og der fremsættes krav om compensation til personer, der har været udsat for hemmelig frihedsberøvelse. Rapporten understreger endvidere, at øvrige regeringer ikke må etablere hemmelige fængsler eller assistere i forbindelse hemmelige tilbageholdelser.

United States/Jordan: Double Jeopardy: CIA Renditions to Jordan

Rapporten fra april 2008 omhandler USA's samarbejde med Jordan om tilbageholdelse og afhøring af fanger, der er udleveret fra andre lande. Det fremgår af rapporten, at CIA og den jordanske efterretningstjeneste historisk set har haft tætte relationer, og at Jordan siden 2001 og til tidligst 2004 stillede fængselsfaciliteter til rådighed for CIA samt afhørte personer tilbageholdt af CIA under brug af tortur. Rapporten redegør for CIA's fangeprogram, der blev etableret under Præsident Bill Clinton. Det fremgår, at praksis i CIA's fangeprogram blev ændret efter september 2001 således, at tilbageholdte personer, der tidligere var blevet sendt hjem til oprindelseslandet, nu blev sendt til tredjelande med henblik på afhøring under tortur. I forhold til overholdelsen af forbuddet mod tortur, forholder rapporten sig meget kritisk til USA. Rapporten gengiver udsagn fra den tidligere amerikanske justitsminister Alberto Gonzales og tidligere CIA ansatte, der kraftigt indikerer, at USA selv betragtede diplomatiske forsikringer mod tortur som indholdsløse.

Rapporten beskriver også, hvordan den jordanske efterretningstjeneste skjulte ulovligt tilbageholdte fanger, når Internationalt Røde Kors aflagde besøg. Fangerne, der blandt andet kom fra Yemen og Saudi Arabien, var blevet tilbageholdt i Pakistan og Georgien. Rapporten rejser en skarp kritik af det amerikanske fangeprogram, der anklages for at have overtrådt flere fundamentale menneskerettighedsgarantier. Rapporten afviser med henvisning til en udtalelse fra FN komitéen mod tortur et amerikansk argument om, at "non-refoulement"-forpligtelsen ikke omfatter personer, der var tilbageholdt uden for USA. Rapporten anbefaler, at USA

¹ Amnesty International, Cageprisoners, the Center for Constitutional Rights, the Center for Human Rights and Global Justice at NYU School of Law, Human Rights Watch og Reprieve.

² Der henvises til 2 reportager fra ABC News af 5. december 2005.

afskaffer CIA fangeprogrammet og offentliggør identiteter på personer, der har været tilbageholdt, med oplysning om deres videre skæbne og opholdssted. Rapporten anbefaler også, at USA offentliggør afhøringer, der er optaget samt, at USA sikrer en kompensation til tidligere fanger. Tilsvarende opfordres den jordanske regering til at ophøre med sin deltagelse i CIA's fangeprogram, til at offentliggøre oplysninger om tilbageholdte personer og optagelser af afhøringer, samt til at iværksætte en uafhængig undersøgelse af det jordanske efterretningsvæsens brug af tortur. Øvrige regeringer opfordres til at afslå ethvert samarbejde om hemmelige tilbageholdelser og udlevering og til at offentliggøre information om et sådant samarbejde.

2. Amnesty International

United States of America/Yemen, Secret Detention in CIA "Black Sites"

Rapporten fra november 2005 gennemgår en række sager, hvor der er mistanke om ulovlig tilbageholdelse, hemmelig udlevering og brug af hemmelige fængsler, og hvor navnlig USA, Jordan og Yemen har været involveret. Rapporten refererer blandt andet til påstande om, at USA har hemmelige fængsler i Afghanistan, Irak, Jordan, Pakistan, Qatar, Usbekistan og andre østeuropæiske lande, samt i Diego Garcia (UK territorium). USA påstås endvidere at krænke en lang række menneskerettigheder. I dokumentet foretages en kritisk gennemgang af landenes praksis på baggrund af folkeretten samt en gennemgang af de fysiske og særligt psykiske konsekvenser for ofrene. Rapporten fremsætter flere anbefalinger til USA, Jordan og Yemen om blandt andet offentliggørelse af information om eksisterende hemmelige fængsler, håndhævelse af forbud mod udlevering, hvor der er risiko for tortur, præcisering af tilbageholdte personers retlige status, løsladelse af personer, der ikke er anklaget, ophør med brugen af tortur samt sikring af adgang til kompensation.

United States of America, Below the radar: Secret flights to torture and "disappearance"

Rapporten af 5. april 2006 foretager en gennemgang af USA's praksis med hensyn til "udlevering" henholdsvis før og efter 11. september 2001, herunder en beskrivelse af en række personhistorier. Rapporten gør gældende, at det er dokumenteret, hvordan tilbageholdte – der som minimum skal tælles i hundreder – transporteres hemmeligt i CIA-fly til, fra og mellem hemmelige fængsler i hele verden, herunder med stor sandsynlighed også til hemmelige fængsler i Østeuropa. Rapporten opstiller en liste over private virksomheder, hvis fly har tilladelse til at lande på amerikanske militærbaser, samt en liste over virksomheder og fly, der er blevet sat i forbindelse med "udlevering". Rapporten anbefaler blandt andet, at regeringer udarbejder et register over flyselskaber, der har været involveret i "extraordinary renditions", og at regeringer udbeder sig detaljeret information, før fly, der tilhører disse selskaber, gives landings- og overflyvningstilladelse. Det anbefales endvidere, at regeringer ikke accepterer og anvender diplomatiske forsikringer eller lignende aftaler for at retfærdiggøre "udleveringer" eller anden form for overførsel af personer til lande, hvor de risikerer at blive udsat for tortur eller anden mishandling.

Partners in Crime: Europe's role in US renditions

Rapporten af 14. juni 2006 finder på baggrund af oplysninger om CIA's fangeprogram, at europæiske regeringer har haft en "see no evil, hear no evil" tilgang til brugen af deres territorium i forbindelse med udlevering og transport af fanger omfattet af programmet. Rapporten, der er baseret på seks konkrete sager, konkluderer, at en række europæiske lande har gjort sig medskyldige i grove krænkelser af menneskerettighederne i forbindelse med ulovlige CIA-fangetransporter i den såkaldte krig mod terror. Det er blandt andet sket ved at stille lufthavne og luftrum til rådighed for fly, der bliver benyttet af CIA til at transportere fanger til lande, hvor brug af tortur forekommer. Rapporten udpeger syv europæiske lande (Tyskland, Tyrkiet, Bosnien-Hercegovina, Italien, England, Makedonien og Sverige) som medansvarlige i ulovlige fangeoverførsler ved enten at have været direkte involveret, vidende om eller at have undladt at gribe ind i den ulovlige praksis i et sådant omfang, at de, ifølge international ret, klart har krænket menneskerettighederne. Amnesty International giver i rapporten en række anbefalinger til de europæiske lande, til Europarådet samt til EU. Amnesty International kræver blandt andet, at europæiske regeringer offentliggør al information om omfanget af fangetransporterne i Europa, og at europæiske stater og enkeltpersoner, der har været involveret, holdes ansvarlige for de ulovlige bortførsler ved en domstol. Endvidere bør de europæiske regeringer sikre kontrollen med fly samt håndhæve forbuddet mod brug af diplomatiske forsikringer i forbindelse af udlevering til lande, hvor der er risiko for tortur.

"Rendition" and secret detention: A global system of human rights violations, Questions and Answers

Rapporten fra 2006 redegør for påstande om, at CIA, ofte ved anvendelse af fly ejet af skuffeselskaber, har fløjet personer til en række særligt udvalgte lande, som er kendt for at anvende tortur under forhør. Rapporten redegør for, at den amerikanske administration har anerkendt anvendelsen af "rendition", men at denne påstår, at det sker i overensstemmelse med amerikansk ret og traktatforpligtelser. Amnesty International kritiserer med henvisning til folkeretten USA's påstand om, at denne praksis er lovlige. Rapporten redegør også for oplysninger om, at USA har, eller har haft, hemmelige fængsler i Afghanistan, Cuba, Irak, Jordan, Pakistan, Thailand, Usbekistan, og andre steder i Europa, herunder Diego Garcia. Der foretages en kritisk beskrivelse af forholdene i sådanne fængsler. Det oplyses, at tilgængelig information om tilbageholdte i sådanne fængsler indikerer, at mange af disse har været genstand for "rendition". Amnesty International afviser den amerikanske regerings udtalelser om, at "rendition" ikke anvendes til at gøre det lettere at anvende tortur, at "rendition" er et lovligt og nødvendigt middel i kampen mod terror, og at diplomatiske forsikringer er tilstrækkelige til at undgå tortur. Amnesty International finder med henvisning til ikke-offentliggjorte flyregistre, samt udtalelser fra tidligere og nuværende udenrigsministre i USA, at en række europæiske lande har været involveret i "rendition". Rapporten nævner under afsnittet om andre staters undersøgelser, at: "The Danish Ministry of Foreign Affairs has apparently prohibited the use of Danish air space and airports by unauthorized CIA aircraft". Blandt rapportens anbefalinger kan nævnes et stop for ulovlig udlevering, krav om information fra CIA-fly, der ønsker at lande, samt adgang til kontrol af fly, hvor der er mistanke om krænkelser af menneskerettighederne.

State of denial – Europe's role in rendition and secret detention

Rapporten fra juni 2008 fremsætter med reference til NATO-aftalen af 4. oktober 2001 samt rapporter fra Europarådet og Europa-Parlamentet påstand om, at europæiske stater har medvirket til fængsling og overgivelse af personer til CIA, og rapporten rejser en kraftig kritik af de europæiske regeringer for ikke at leve op til forpligtelserne i henhold til folkeretten. Ifølge rapporten har europæiske efterretningstjenester videregivet information om personer til amerikanske eller andre efterretningstjenester, som kan have medvirket til at muliggøre fængslinger, ulovlige udleveringer og efterfølgende tortur eller anden mishandling. Rapporten finder også, at det blev tilladt CIA at have hemmelige fængsler i Europa, blandt andet i Polen og Rumænien, der muliggjorde tvangsmæssig forsvinden. Det gøres også gældende, at europæiske stater passivt eller aktivt har medvirket til "renditions" ved at tillade anvendelsen af deres lufthavne og luftrum i forbindelse med udleveringer af fanger. Der refereres blandt andet til Politikens artikel den 21. oktober 2007 om et CIA-fly, der havde fået tilladelse til at passere dansk luftrum. Der henvises til, at fly, der blev opereret af CIA, og som var kendt for at blive anvendt i forbindelse med udleveringer, havde mellemlandet i europæiske lufthavne enten med fanger ombord eller på vej til at hente fanger. Lufthavnspersonalet i hhv. Polen og Rumænien har således oplyst, at CIA fik tilladelse til at skabe hemmelige zoner, der var uden for polsk og rumænsk kontrol, som CIA kunne anvende til overførsel af fanger i hemmelighed.

Rapporten fremsætter også påstand om, at medlemmer af europæiske efterretningstjenester og retshåndhavende myndigheder direkte eller indirekte har afhørt personer udleveret som led i CIA's fangeprogram under tortur eller anden mishandling. Rapporten anfører, at europæiske stater har påberåbt hensynet til national sikkerhed og statshemmeligheder som begrundelse for at blokere undersøgelser om påståede krænkelser af menneskerettigheder i forbindelse med udleveringer. Der henvises i den forbindelse til den danske regerings rapportering om CIA-fly overflyvninger af dansk luftrum og mellemlandinger i danske lufthavne, hvor den danske regering overfor FN's Komité mod Tortur har oplyst, at det ikke har været muligt at bekræfte, at der var tale om ulovlige CIA-aktiviteter. Rapporten kritiserer, at den danske regering ikke har indledt en grundig og uafhængig efterforskning af Danmarks involvering i CIA-fangeprogrammet. Endvidere har de europæiske regeringer, der ifølge rapporten er ansvarlige for krænkelser af menneskerettigheder, ikke ydet erstatning til ofrene.

Rapporten fremsætter under overskriften "Six steps for Europe to stop renditions and secret detention" en række anbefalinger³ til de europæiske stater, der blandt andet vedrører fordømmelse og ophør med deltagelse i CIA's fangeprogram samt iværksættelse af uafhængige og upartiske undersøgelser samt retsforfølgning af ansvarlige for krænkelser af menneskerettighederne. Anbefalingerne foreslår også rammebestemmelser for nationale og udenlandske efterretningstjenester, der effektivt sikrer mod menneskerettighedskrænkelser.

³ Anbefalingerne er rubriceret under de seks overskrifter: 1. Condemn, 2. Investigate, 3. Bring to justice, 4. Ensure accountability of intelligence agencies, 5. Prevent secret detention and rendition, 6. Provide reparations. Parallelt med offentliggørelse af denne rapport i juni 2008 fremsatte Amnesty International et papir med udvidede anbefalinger under de samme seks overskrifter til de europæiske regeringer og institutioner om ulovlige udleveringer og hemmelige tilbageholdelser, jf. AI Index: EUR 01/013/2008.

Europæiske stater bør endvidere sikre, at udlevering sker under retlig kontrol og ikke til lande, hvor der er risiko for tortur. Enhver tilbageholdt i forbindelse med terrorisme skal straks bringes for en domstol, som effektivt kan prøve lovligheden af tilbageholdelsen.

Bilaterale og multilaterale militære aftaler og andre aftaler, der hindrer staters mulighed for at efterleve deres internationale menneskerettighedsforpligtelser, bør ændres. I forhold til kontrol af fly anbefales blandt andet, at operatørerne af ethvert fly, der anvendes til at udføre efterretningsaktiviteter, afgiver en erklæring om, at flyet anvendes til statslige formål, og tilladelser til overflyvninger og landinger bør omfatte adgang til undersøgelse af flyet. Yderligere anbefales et krav om, at fly, der søger tilladelse til transit eller landing på europæisk territorium, oplyser, hvorvidt passagerer ombord er frihedsberøvede, og i bekræftende fald deres status, destination og retlige grundlag for ”udlevering”. Endelig anbefales det, at ofre for ulovlige udleveringer, hemmelig fængsling og tvangsmæssige forsvinden bør tildeles erstatning.

3. Human Rights First

Human Rights First (HRF)⁴ offentliggjorde i juni 2004 rapporten ”Ending Secret Detentions”, der sætter fokus på USA’s brug af hemmelige fængsler som led i krigen mod terror. Rapporten gennemgår en række lande⁵, hvor det enten er bekræftet, eller der er forlydender om hemmelige fængsler. Rapporten gennemgår også folkerettens regler, der forbyder tortur. HRF opfordrer blandt andet den amerikanske regering til at oplyse den amerikanske kongres og Internationalt Røde Kors om alle hemmelige fængsler i verden og de personer, der tilbageholdes, samt at give Internationalt Røde Kors uhindret adgang til alle tilbageholdte. I marts 2005 fulgte HRF op med rapporten ”Behind the Wire: An update to Ending Secret Detentions”, der er en opdatering af den første rapport, og hvor HRF gentager sine anbefalinger fra den første rapport.

4. Cageprisoners

Organisationen Cageprisoners⁶ offentliggjorde den 29. marts 2006 rapporten ”Fabricating Terrorism: British Complicity in Renditions and Torture”. Rapporten indeholder en kraftig kritik af den britiske regering, der ifølge rapporten afviser medvirken til ulovlig udlevering og tortur på trods af beviser herfor. Rapporten finder, at de britiske myndigheder har begået systematiske krænkelser af folkeretten ved, at fly, der blev benyttet til ulovlig udlevering, har passeret britisk luftrum og anvendt britiske lufthavne, samt i forbindelse med den britiske efterretningstjenestes rolle i erhvervelse af information opnået ved tortur og videregivelse af information af tvivlsom karakter til andre landes efterretningstjenester til brug for

⁴ Human Rights First er tidligere kendt under navnet Lawyers Committee for Human Rights.

⁵ Irak, Afghanistan, Pakistan, Guantánamo, Diego Garcia (UK territorium), Jordan og USA. Endvidere nævnes amerikanske krigsskibe, der er under mistanke for at være benyttet som hemmelige fængsler.

⁶ Cageprisoners er en menneskerettighedsorganisation, som blev etableret i oktober 2003 med det formål at skabe opmærksom om tilstanden for Guantánamo fangerne og andre fanger, der er tilbageholdt som følge af kampen mod terror.

tilbageholdelse, misbrug og tortur af fanger. Rapporten gennemgår beviser for, at de såkaldte "Rendition or 'Torture' flights" har mellemlandet i britiske lufthavne. Rapporten henviser også til en udtalelse fra den tidligere amerikanske udenrigsminister Colin Powell om, at europæiske regeringer i årtier har haft kendskab til USA's brug af "renditions" til transport af terrormistænkte. Endvidere refererer rapporten til det transatlantiske møde i Athen den 22. januar 2003 mellem EU og USA, hvor EU skulle have tilladt "rendition flights" adgang til europæiske lufthavne, samt til en uformel aftale siden 1998 mellem EU og USA om, at fly til og fra USA kan mellemlande i europæiske lufthavne.

Organisationen udsendte i december 2006 rapporten "Beyond the Law: The War on Terror's Secret Network of Detentions", hvor organisationen redegør for de forskellige former for fængsler, der anvendes i kampen mod terror. Rapporten beskriver blandt andet de såkaldte "black sites", der drives af CIA, og som ifølge Cageprisoners mistænkes for at være placeret på amerikanske baser i blandt andet Europa, hvor der er adgang til fly, der anvendes til udlevering af personer. Cageprisoners fremsætter opfordringer til blandt andet stop af brugen af hemmelige fængsler og afvisning af anmodninger om brug af havne og lufthavne som led i overflytning af fanger.

5. The Center for Human Rights and Global Justice

The Center for Human Rights and Global Justice (CHRGJ)⁷ udarbejdede i 2004 rapporten "Torture by Proxy: International and Domestic Law Applicable to 'Extraordinary Renditions'"⁸, der blandt andet behandler de juridiske aspekter af begrebet "extraordinary renditions", herunder spørgsmålet om legaliteten af "extraordinary renditions". Rapporten fastslår, at der er tale om en ulovlig praksis både i henhold til folkeretten og amerikansk ret. I forlængelse heraf foretog CHRGJ i 2005 i rapporten "Beyond Guantánamo: Transfers to Torture One Year After Rasul v. Bush"⁹ en udredning af de forskellige former¹⁰ for udlevering, der eksisterer, herunder lovligheden af de forskellige former.

CHRGJ har endvidere i rapporten "Fate and Whereabouts Unknown: Detainees in the 'War of Terror'"¹¹ fra 2005 behandlet spørgsmålet om "enforced disappearance" herunder sammenhængen med "extraordinary rendition". I rapporten redegør CHRGJ for konkrete sager om personer, der tilbageholdes i hemmelige fængselsfaciliteter.

⁷ The Center for Human Rights and Global Justice, der hører under NYU School of Law har focus på emner, der relaterer sig til "Global Justice", og har som mål at fremme menneskerettigheder og respekt for retsreglerne.

⁸ Association of the Bar of the City of New York & Center for Human Rights and Global Justice, *Torture by Proxy: International and Domestic Law Applicable to "Extraordinary Renditions"* (New York, ABCNY & NYU School of Law, 2004).

⁹ Center for Human Rights and Global Justice, *Beyond Guantánamo: Transfers to Torture One Year After Rasul v. Bush* (New York: NYU School of Law, 2005).

¹⁰ CHRGJ behandler følgende begreber: extradition, removal, rendition to justice, reverse rendition, transfer to a secret detention facility outside the United States, extraordinary rendition.

¹¹ Center for Human Rights and Global Justice, *Fate and Whereabouts Unknown: Detainees in the "War of Terror"* (New York, NYU School of Law, 2005).

I rapporten "Enabling Torture: International Law Applicable to State Participation in the Unlawful Activities of Other States"¹² fra 2006 behandler CHRGI folkerettens regler, der finder anvendelse på stater, der deltager i en anden stats ulovlige aktiviteter. Rapporten tager sit udgangspunkt i en række påstande om, at andre stater har bistået USA i relation til ulovlig udlevering, transport og afhøring under tortur af fanger samt at have stillet fængselsfaciliteter til rådighed. Danmark nævnes blandt de lande, hvor der er rejst påstand om benyttelse af luftrum og/eller lufthavn i forbindelse med ulovlige udleveringer. Rapporten indeholder blandt andet en længere redegørelse om Chicago-konventionen, herunder en stats rettigheder i forhold til fremmede fly på dens territorium. Rapporten gennemgår også en stats forpligtelser i forhold til at forebygge tortur og "non-refoulement"-princippet.

Endelig udgav CHRGI i 2007 rapporten "Surviving the Darkness: Testimony from the U.S. "Black Sites"¹³, der med CIA's fangeprogram som ramme beskriver de oplevelser, en statsborger fra Yemen har haft i forbindelse med tilbageholdelse i Jordan og udlevering til Afghanistan, hvor denne blev udsat for tortur, før han blev transporteret videre til et hemmeligt CIA-fængsel, hvor han også blev udsat for tortur. Rapporten er baseret på en erklæring, som blev indgivet i forbindelse med en amerikansk retssag anlagt mod et flyselskab, Jeppesen Dataplanes, der har bistået CIA i forbindelse med transport af fanger, hvor den amerikanske regering havde intervenseret og påstået sagen afvist.

¹² Center for Human Rights, *Enabling Torture: International Law Applicable to State Participation in the Unlawful Activities of Other States* (New York: NYU School of Law, 2006)

¹³ Center for Human Rights and Global Justice, *Surviving the Darkness: Testimony from the U.S. "Black Sites"* (New York: NYU School of Law, 2007)